

DOI: [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2023.1\(61\).63-71](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2023.1(61).63-71)
 УДК 656.025:[477-04+061.1ЄС]

Калат Я.Я., Максименко А.О., Томашик Л.С.

ПАСАЖИРСЬКІ ТА ВАНТАЖНІ ПОТОКИ ЧЕРЕЗ КОРДОН УКРАЇНА-ЄС В УМОВАХ COVID-19 ТА ВІЙНИ

У статті проаналізовано особливості впливу пандемії Covid-19 та російсько-української війни у 2022 році на пасажиро- та вантажопотоки через кордон України (на прикладі українсько-словацької та українсько-угорської ділянок). Вплив пандемії проявився у скороченні пасажиропотоку через кордон внаслідок запровадження обмежень у функціонуванні пунктів пропуску з метою дотримання карантинних заходів. Натомість визначено, що Covid-19 не суттєво вплинув на вантажні перевезення через досліджувані ділянки кордону. Війна актуалізувала питання підвищення пропускної спроможності пунктів пропуску на західному кордоні. В перші місяці війни значно збільшився на них пасажиропотік у напрямі «виїзду» з України, а протягом 2022 року загострювалося питання черг вантажних автомобілів перед пунктами пропуску. Як результат, протягом 2022 р. здійснено низку заходів щодо нарощення пропускної спроможності діючих пунктів пропуску. А процес пошуку та вироблення рішень щодо оптимізації діяльності пунктів пропуску на західному кордоні досі триває.

Ключові слова: кордон Україна-ЄС, пункти пропуску, Covid-19, російсько-українська війна у 2022 р., вантажні перевезення, пасажиропотоки.

Постановка проблеми. Пункти пропуску є важливим елементом транспортно-логістичної системи країни. На сьогодні провідну роль у розподілі пасажиро- та вантажопотоків взяв на себе сухопутний кордон України з ЄС. Це відбулося внаслідок повномасштабної війни російської федерації проти України та в результаті розриву транспортно-логістичних зв'язків, блокування роботи морських портів, порушення функціонування частини транспортних підприємств тощо. Попередні зміни у функціонуванні кордону Україна-ЄС, відбулися через запобіжні заходи введені під час пандемії Covid-19, що також суттєво вплинули на перерозподіл транспортних потоків. Однак процес адаптації транспортно-логістичної системи є довготривалим та потребує значних інституційних, інфраструктурних та управлінських змін. Особливо це стосується пунктів пропуску, які є вузькими місцями для постійного, безперервного потоку товарів в

межах міжнародних транспортних коридорів, а також пасажирів у міжнародному сполученні. Черги та затори утворюються на всіх пунктах пропуску. Водночас під час кризових явищ важливо забезпечити ефективність перевезень, без суттєвих затримок, та налагодити стабільний пасажиро- та вантажопотік на кордоні Україна-ЄС. У зв'язку з цим, актуальним на сьогодні є вивчення наслідків впливу кризових явищ на пасажиро- та вантажопотоки та окреслення шляхів адаптації кордону до нових умов.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання ролі транспорту в умовах нестабільності прослідковується у працях багатьох вчених. Наприклад, ще у 1944 р. американець Дж. Б. Істмен [1] відмічав важливість адаптації транспортного сервісу потребам війни та необхідність ефективно управляти транспортом в цих умовах. Також чимало публікацій присвячено впливу Covid-19 на окремі аспекти транспортно-логістичної сфери та її функціонуванню в умовах воєнного стану. Зокрема, Голотюк М., Дорошук В. та Чехович С. [2] наголошують на потребі зміцнення стійкості транспортного сектору в умовах впливу непередбачуваних зовнішніх чинників. Кобильох О., Гірна О., Гаєва Л. охарактеризували виклики для транспортної логістики в умовах Covid-19, серед них: вихід із ринку слабких гравців, зростання попиту на послугу «збірні вантажі», впровадження новітніх ІТ-технологій, розвиток внутрішніх вантажоперевезень, дотримання санітарних норм зі сторони логістичних компаній, розвиток безконтактних доставок [3]. Зі свого боку Мельник К. та Негода А. вважають, що пандемія

©Калат Я. Я., к.е.н., с.н.с., сектор транскордонного співробітництва ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долишнього НАН України»

Максименко А. О., к.соц.н., с.н.с., сектор транскордонного співробітництва ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долишнього НАН України»

Томашик Л. С. к.е.н., доцент, с.н.с., сектор транскордонного співробітництва ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долишнього НАН України»

та війна в Україні насамперед впливають на підвищення вартості транспортування та логістики [4]. На думку Лучникової Т., на сьогоднішній основний шлях вирішення проблем транспортної сфери в умовах воєнного стану – це розвиток підприємств залізничного транспорту, які здатні забезпечити експорт української продукції [5]. Проте, залишається потреба у ґрунтовнішому дослідженні результатів впливу цих кризових явищ на транспортні потоки та пошуку комплексного підходу до їхнього вирішення.

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз особливостей впливу Covid-19 та війни, спричиненої повномасштабним вторгненням росії у 2022 р., на пасажиро- та вантажопотоки через українсько-словацьку та українсько-угорську ділянки державного кордону та визначення напрямів покращення пропускної спроможності мережі пунктів пропуску.

Показники, які використані під час аналізу: кількість перетинів досліджуваних ділянок державного кордону та окремих пунктів пропуску особами, автотранспортними засобами (легкові, вантажні, автобуси), поїздами (пасажирські та вантажні) протягом 2018-2022 рр. (джерело: Державна служба статистики України, Державна митна служба України).

Опис основного матеріалу дослідження. В залежності від критерію пасажиро- та вантажопотоки через кордон можна поділяти: за видом сполучення – автомобільний і залізничний; за типами транспортних засобів – легкові автомобілі, вантажні та автобуси.

Пасажирський потік (особи). Загалом частка пасажиропотоку через українсько-словацьку ділянку кордону не перевищує 3%, натомість на українсько-угорську в середньому припадає близько 11% пропуску всіх осіб через державний кордон України. У 2020 р. пасажиропотік через українсько-словацьку ділянку різко скоротився, а у 2021 р. становив лише третину від його обсягу 2018 р. (2,7 млн осіб проти 0,86 млн осіб у 2021 р.). Також у цей період скоротилася у 2,2 рази кількість осіб, що перетинали українсько-угорську ділянку. Особливо зменшився пасажиропотік іноземних громадян, частка яких на цій ділянці зменшилася із 20,6% у 2019 р. до 12,7% у 2021 р.

Автомобільний транспорт: пасажирський і вантажний. Частка автомобільного транспорту, який здійснював перетин українсько-словацької ділянки, не перевищує 4% і є достатньо стабільною протягом останніх років. Натомість частка їхнього пропуску через українсько-угорську ділянку в середньому становить 12,9%

усього потоку через кордон України.

Станом на 2021 р. потік автомобільного транспорту через кордон України зі Словаччиною розподілився наступним чином: 72% становив легковий транспорт, 27% – вантажний, 1% – автобуси. Легковий транспорт також займав найбільшу частку у пропуску через кордон України з Угорщиною – 79,6%.

З 2019 р. зросла частка вантажних транспортних засобів у потоці через українсько-словацьку ділянку кордону. Це обумовлено різким скороченням кількості легкових та автобусів у перетині кордону. Однак за абсолютними показниками, кількість вантажних транспортних засобів у 2019 р. скоротилася у 1,3 рази порівняно із 2018 р. Аналогічну тенденцію до збільшення частки вантажного транспорту спостерігаємо на українсько-угорській ділянці кордону: у 2018 р. частка його пропуску становила 7,2%, а в 2021 р. зросла до 18,5%. Аналіз абсолютних показників свідчить, що у 2021 р. кількість пропущеного вантажного транспорту зросла на 2,5% порівняно із 2018 р.

Залізничний транспорт: пасажирський і вантажний. Частка пропуску вантажних поїздів у 2021 р. становила 18% для українсько-словацької ділянки кордону та 6% припадало на українсько-угорську.

У потоці поїздів у напрямку Словаччини переважають вантажні. Станом на 2021 р. вантажні залізничні поїзди становили 88% від усього залізничного транспорту, на пасажирські припадало лише 12%. На українсько-угорській ділянці кордону залізничний вантажний транспорт має незначну перевагу: у 2021 р. його частка становила близько 52%. Близько 80% всього вантажного залізничного транспорту, що пропускається через цю ділянку кордону, належить українським компаніям. Так само у вантажному сполученні на українсько-словацькій ділянці переважають українські поїзди.

Міжнародне пасажирське сполучення переважно забезпечував іноземний залізничний транспорт на обох ділянках.

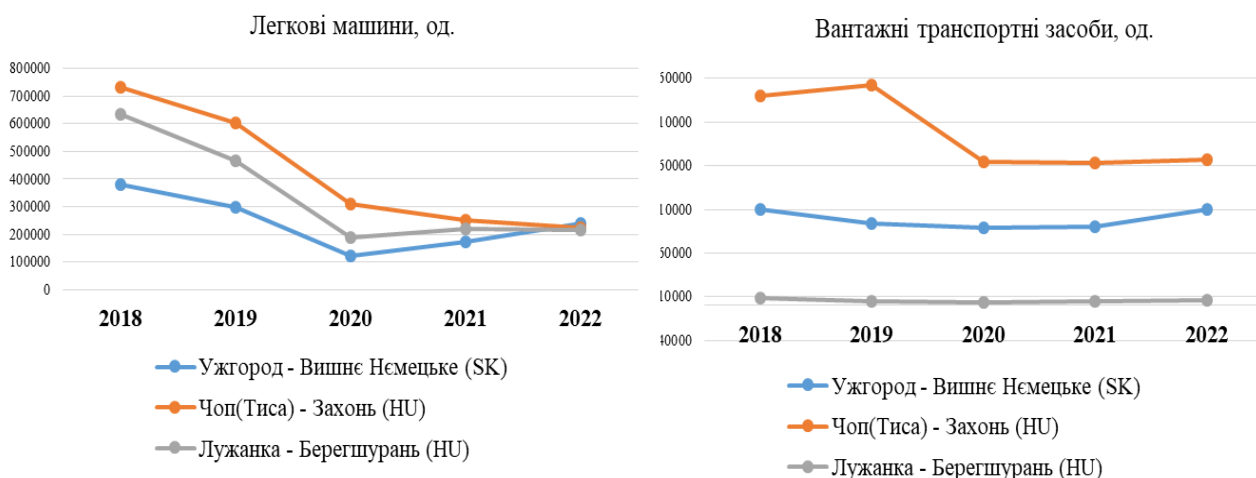
З рисунку 1 бачимо, що у 2020 р. кількість перетинів легковими автомобілями різко скоротилася. Найбільше скорочення вантажних транспортних засобів спостерігається у ПП «Чоп (Тиса)». Водночас різкого спаду у ПП «Лужанка» та ПП «Ужгород» не відбулося. Тобто вантажний трафік продовжував рухатися у більш-менш звичних об'ємах.

Щодо залізничного сполучення, то на кінець 2022 р. ПП «Чоп – Чірна-над-Тисою» відновив та перевищив показники 2018 р., на відміну від ПП «Павлове – Матювце». У цей ж період на

українсько-угорській ділянці кордону спостерігається плавна зростаюча тенденція відносно пропуску вантажних вагонів та обсягу вантажів перевезених залізничним транспортом.

Пандемія Covid-19 та повномасштабна війна

росії проти України спричинили значний вплив на функціонування транспортно-логістичної системи нашої держави і зокрема пунктів пропуску як її складового елемента.

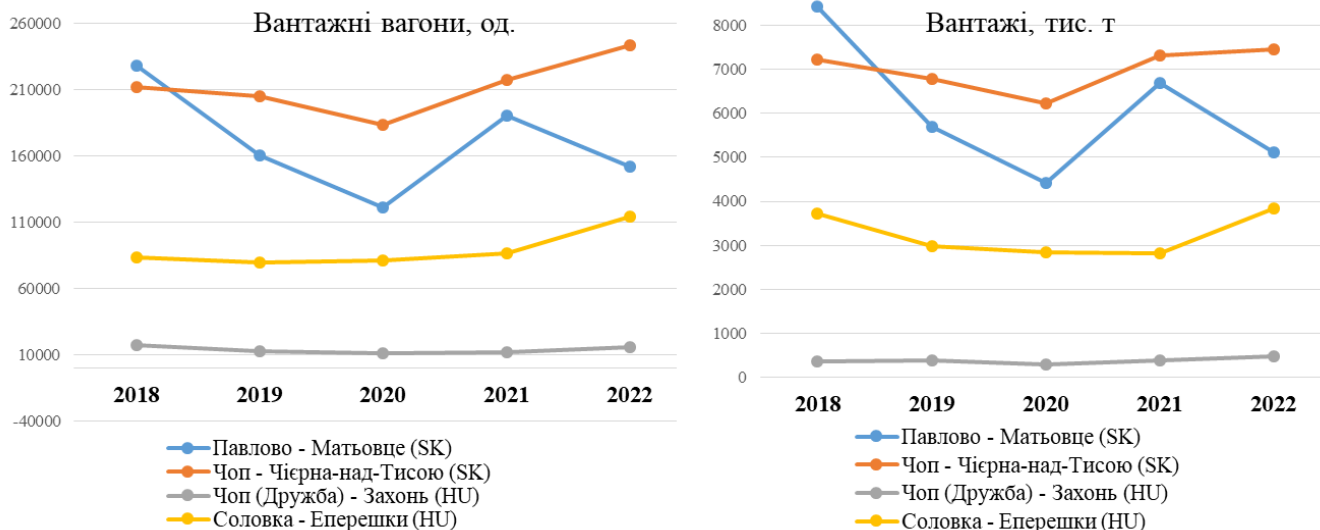

Рис. 1. Динаміка кількості перетинів кордону в окремих автомобільних пунктах пропуску, 2018-2022 рр.

Джерело: Державна митна служба України

У 2020 р. порівняно із 2018 р. відбулося скорочення кількості пропущених залізничних

вагонів та відповідно обсягів вантажів на українсько-словацькій ділянці (див. рис. 2).

Рис. 2. Динаміка кількості перетинів кордону в окремих залізничних пунктах пропуску, 2018-2022 рр.

Джерело: Державна митна служба України

Наслідки впливу пандемії Covid-19:

• **призупинення пасажирського залізничного сполучення, а також руху міжнародних пасажирських автобусів.** У

березні 2020 р. Укрзалізниця припинила міжнародне пасажирське сполучення до завершення періоду карантину. Зокрема, до середини 2021 р. припинено рух потягів сполученням «Мукачево – Будапешт» та

«Будапешт – Мукачево», які перетинали українсько-угорський кордон у ПП «Чоп (Дружба)» [6]. За підсумками 2020 р. у міжнародному сполученні перевезено 418,9 тис. пас., що складає 11,9 % проти 3 514,9 тис. пас. у 2019 р. [7].

Пропуск міжнародних автобусів, які здійснюють регулярні та нерегулярні пасажирські перевезення через ПП «Ужгород» на українсько-словацькій ділянці було призупинено у 2020 р. аж до серпня 2021 р. [8].

- **тимчасове закриття, або обмеження функціонування автомобільних пунктів пропуску.** З березня 2020 р. через карантинні обмеження тимчасово закрито пішохідний ПП «Малі Селменці», не здійснювався пропуск пішоходів у ПП «Малий Березний». Пропуск пасажирів здійснювався лише для громадян Словаччини, або тих, які мають дозвіл на постійне чи тимчасове проживання на її території, чи транзитом. Також українською стороною на кордоні з Угорщиною було закрито автомобільні ПП «Дзвінкове», «Косино», «Вилок». У певний період 2020 р. ПП «Чоп (Тиса)» був єдиним відкритим пунктом пропуску на кордоні з Угорщиною.

У червні 2021 р. було поновлено роботу ПП «Дзвінкове». Проте, у липні того ж року знову угорською стороною тимчасово припинено пропуск осіб та транспортних засобів через нього, а також ПП «Косино». Проте, дозволено пропуск осіб, які планують вакцинацію на території Угорщини [9].

- **додаткові вимоги під час перетину кордону до осіб.** Основними вимогами були: проходження антигенного тесту, наявність негативного ПЛР-тесту, вакцинації або самоізоляція. Додатково для перетину кордону зі Словаччиною необхідною була реєстрація на сайті e-Granica, а з Угорщиною – заповнити анкету і подати електронну заявку на inNova Portal.

Заборона в'їзду на територію Угорщини стосувалася всіх українських громадян у період, коли Україна входила до групи країн з епідеміологічною небезпекою так званої «червоної зони». Однак ці вимоги не стосувалися офіційних делегацій, водіїв вантажних перевезень, родичів угорських громадян та осіб, які в'їжджають на територію 30-км зони Угорщини терміном не більше 24 год. Зі своєї сторони Україна теж у 2020 р. на певний період забороняла в'їзд іноземних громадян на свою територію. В'їзд був відкритим для транзиту, працівників дипломатичних представництв та консульських установ, офіційних делегацій,

іноземних студентів, що навчаються в Україні, водіїв вантажівок, запрошених діячів культури та спортсменів.

- **дотримання карантинних заходів.** З метою забезпечення безперервності роботи в умовах карантину вантажні оператори залізничних перевезень здійснювали регулярний контроль робочих змін та дотримання санітарних норм, встановлювали вахтовий чи дистанційний режим роботи, запроваджували чотириденний робочий тиждень. Водночас карантинні заходи не поширюються на водіїв вантажних автотранспортних засобів, що прямують до/з Словаччини та транзитом по її території. Водії лише зобов'язані були мати засоби індивідуального захисту (респіратор, гумові рукавички, антибактеріальний гель) [10].

- **падіння зовнішнього попиту через зупинку промислових підприємств.** Зниження економічної діяльності призвело до скорочення обсягів вантажних залізничних перевезень через державний кордон України. У 2020 р. порівняно з 2019 р. зменшився обсяг імпорту (-6,7 млн т, або -15,4 %), експорту (-2,8 млн т, або -2,5 %) та транзиту (-1,9 млн т, або -12,8 %) [7]. Також Covid-19 вплинув на обсяги міжнародних автомобільних перевезень. У квітні 2020 р. попит на послуги транспортних перевезень почав падати [11].

Вплив повномасштабної війни росії проти України у 2022 р.

- **зміна організації руху у пунктах пропуску.** У ПП «Ужгород» з лютого по вересень 2022 р. тимчасово відкрили пішохідний перехід. Також дозволили ввезення гуманітарної допомоги через ПП «Малий Березний», призначений лише для легкових автомобілів. Через збільшення пасажиропотоку з лютого по квітень 2022 р. тривалість роботи ПП «Дзвінкове» було збільшено.

- **закріплення за окремими пунктами пропуску додаткових функцій.** Розмитнення на пільгових умовах та переміщення транспортних засобів придбаних за межами митної території України громадянами України, відбувалося у визначених пунктах пропуску, серед яких ПП «Малий Березний» на українсько-словацькій ділянці кордону [12].

- **звільнення від оформлення дозволів на міжнародні вантажні перевезення.** На період воєнного стану перевізники звільняються від оформлення двосторонніх та транзитних дозволів на перевезення територією Словаччини, Угорщини та ще низки країн [13].

- **посилення співпраці обох країн з метою збільшення пропускнуої спроможності діючих**

пунктів пропуску. Україна та Словаччина домовилися у період з 1.02 до 1.05.2023 реалізувати пілотний проєкт щодо запровадження системи раннього повідомлення про виникнення надзвичайних ситуацій на кордоні [14]. Також проведені робочі зустрічі із керівниками суміжних угорської та словацької митниць, на яких погоджено пришвидшення митних формальностей у ПП «Ужгород» та ПП «Чоп (Тиса)» [15].

• **пункти обігріву та соціально-психологічної допомоги.** Від початку війни, значно збільшився пасажиропотік і черги перед ПП. Завдяки роботі волонтерів з України та сусідніх країн на всіх пунктах пропуску були створені пункти цілодобової допомоги, в яких громадяни, які перетинали кордон, мали змогу зупинитись, отримати медичну, психологічну допомогу, засоби гігієни, гарячі напої, їжу тощо [16]. Угорщина біля кордону з Україною розгорнула свої збройні сили, які повинні були надавати гуманітарну допомогу українським біженцям та попередити вторгнення на її територію збройних угруповань [17].

• **послаблення вимог під час перетину кордону.** Угорський уряд прийняв Постанову 56/2022(П.24.) (термін дії: 24.02.2022-07.03.2022), яка скасувала всі обмеження пов'язані з Covid-19, дозволила надання притулку українцям та іноземцям, які на законних підставах перебували на території України, а також набуття тимчасового статусу біженця особам без документів. Перетин кордону здійснювався за наявності закордонного, біометричного чи внутрішнього паспорта, діти – свідоцтва про народження.

• **технічне оновлення (модернізація) пунктів пропуску.** Для оптимізації роботи ПП проводиться оновлення технічного обладнання, зокрема, заміна серверного обладнання (ПП «Лужанка»), оновлення електромережі (ПП «Косино», «Лужанка»). Заплановано у ПП «Чоп (Тиса)» реалізувати проєкт електронної черги для вантажних автомобілів [18], що сприятиме скороченню фізичного накопичення вантажівок на пункті пропуску і оптимізації роботи у транспортно-логістичній сфері.

• **будівництво / реконструкція прикордонної інфраструктури.** З метою розвантаження ПП «Чоп (Тиса)», заплановано відвести у ПП «Лужанка» частину дороги під порожні вантажні автомобілі. Для цього необхідно внести зміни у Міжурядову Угоду між

Україною та Угорщиною про контроль прикордонного руху в пунктах пропуску через державний кордон для автомобільного та залізничного сполучення від 2012 р. [19]. Також внаслідок руйнування мостової конструкції заплановано ремонт мосту через річку Тиса поблизу ПП «Вилок» [20]. В рамках розширення мережі TEN-T Україна із сусідніми країнами подала 6 проєктних заявок за програмою Connecting Europe Facility. Проєкти, зокрема, стосуються розвитку 1 залізничного (Чоп (Дружба)) та 2-х автомобільних («Чоп (Тиса)» та «Лужанка») пунктів пропуску [18].

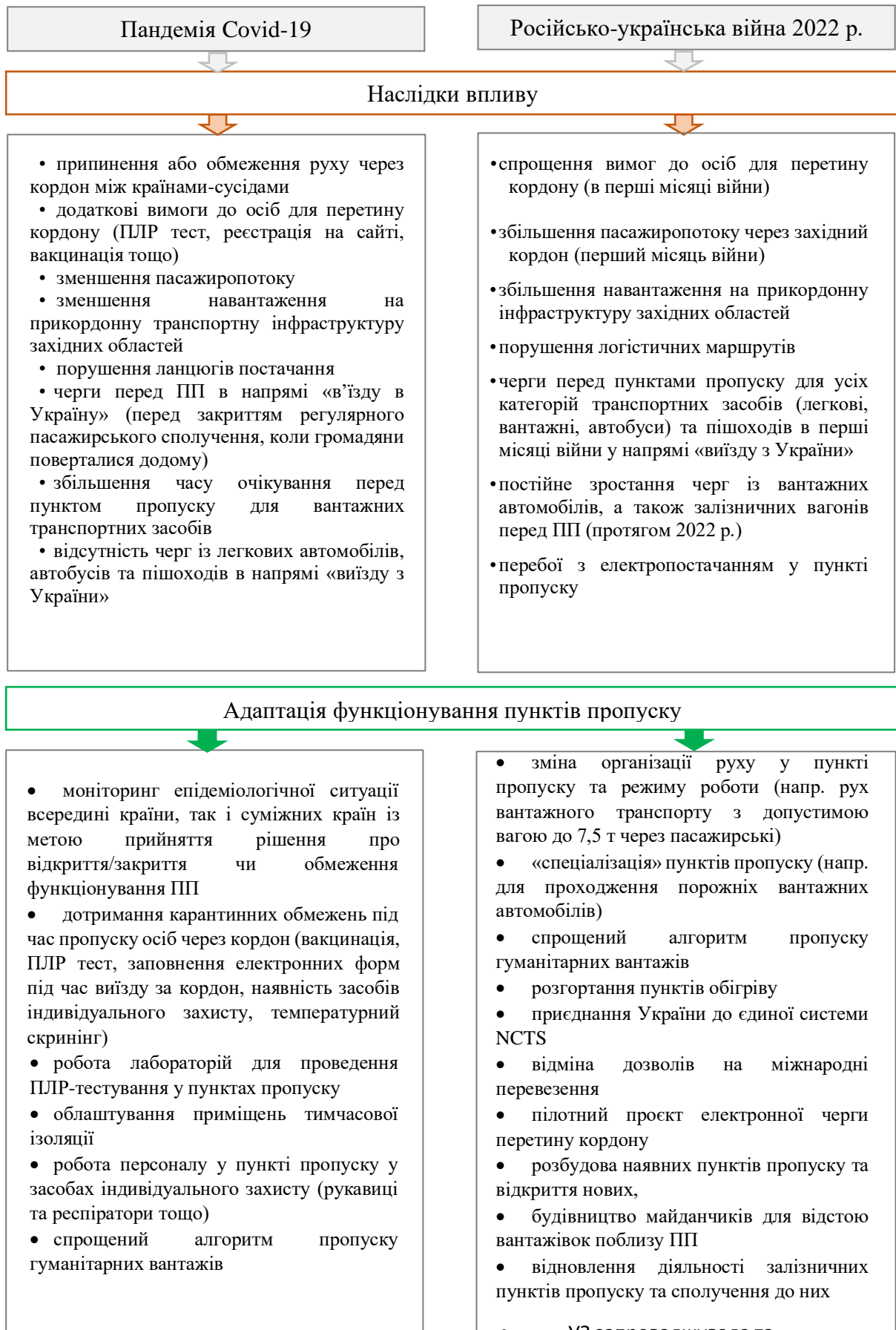
• **фіскальне регулювання.** З метою нарощення вантажопотоків на залізничному транспорті UZ-Cargo планує знизити плату за використання певних типів вагонів. Наприклад, зерновози – до 4200 грн / добу, платформні лісовози — до 410 грн/добу, контейнерні платформи — до 315 грн/добу, криті вагони — до 1539 грн/добу [21].

На рисунку 3 узагальнено наслідки впливу кризових явищ на функціонування пунктів пропуску та шляхи їх адаптації до нових умов.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, під впливом пандемії Covid-19 та повномасштабної війни рф проти України відбулася певна трансформація транспортно-логістичної системи нашої держави, у тому числі у функціонуванні пунктів пропуску. Цей процес надалі триває, адже військова агресія рф ще не зупинена. Вважаємо, що вплив має неоднозначний характер для різних кризових явищ, та різних складових елементів транспортно-логістичної системи.

Пасажиропотік через українсько-словацьку та українсько-угорську ділянки кордону різко скоротився у 2020-2021 рр., що пов'язано із обмеженнями через пандемію Covid-19. На обох ділянках державного кордону спостерігаємо зменшення частки легкового транспорту та автобусів у структурі трафіку автомобільного транспорту. Натомість спостерігаємо збільшення частки вантажних транспортних засобів у перетині кордону.

Кількість перетину кордону пасажирськими поїздами на словацькій ділянці майже не змінилась, а на угорській – скоротилась. У 2020 р. відбулося різке зменшення пасажирських поїздів. Натомість кількість перетинів кордону вантажними поїздами словацької ділянки дещо зменшилась, а угорської навпаки – збільшилась

Рис. 3. Вплив криз та шляхи адаптації функціонування пунктів пропуску, як складового елемента логістично-транспортної системи, на кордоні Україна-ЄС

Джерело: авторська розробка

Загалом карантинні заходи мали прямий і опосередкований вплив на транспортні потоки через кордон. Прямий вплив проявлявся у зменшенні мобільності. Карантинні заходи стосувалися насамперед осіб, обмежувалися туристичні поїздки, водночас пропуск та робота вантажного транспорту здійснювалася без особливих обмежень. Однак робота вантажного транспорту зазнала непрямого впливу пандемії, зокрема через закриття кордонів між іншими державами, коли українські перевізники опинилися заблокованими, а також через скорочення попиту на вантажні перевезення внаслідок зупинки діяльності промислових підприємств.

Питання черг та пропускної спроможності пунктів пропуску на кордоні Україна-ЄС загострилося внаслідок широкомасштабного вторгнення росії в Україну. Зріс попит на міжнародні вантажні перевезення, адже автомобільні та залізничні пункти пропуску на західному кордоні залишилися єдиними шляхами постачання товарів в Україну та експорту продукції. Протягом 2022 р. було вжито низку

заходів щодо забезпечення безперервного потоку осіб, товарів і транспортних засобів через кордон. Більше того, незважаючи на ризики пошкодження інфраструктури внаслідок ракетних обстрілів, здійснювалися роботи у напрямі розбудови прикордонної інфраструктури західних областей, відновлення залізничного сполучення із Румунією та Молдовою. Причому пошук рішень щодо покращення пропускної здатності західного кордону України триває, і здійснюються напрацювання механізмів адаптації функціонування прикордонної інфраструктури.

Перспективи подальших досліджень полягають у систематичному аналізі пасажиро- та вантажопотоків через кордон України, оцінці експортно-імпортних потоків між Україною і країнами, через які проходять транспортні коридори мережі TEN-T з метою виявлення потенціалу розвитку залізничних чи автомобільних пунктів пропуску для вантажних перевезень, аналізі розвитку прикордонної інфраструктури, зокрема з перспективою розвитку мультимодальних перевезень виду «залізниця-авто».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Eastman, J.V. (1944). Public Administration of Transportation Under War Conditions. *Supplement, Papers and Proceedings of the Fifty-sixth Annual Meeting of the American Economic Association*. Vol. 34, No. 1, Part 2. pp. 86-93.
2. Голотюк М., Дорошук В., Чехович С. Пандемія Covid-19, її вплив на перевезення. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Підвищення надійності і ефективності машин, процесів і систем», 13-15 квітня 2022 р. Кропивницький: ЦНТУ, 2022. С. 95-96.
3. Кобилох О., Гірна О., Гаєва Л. Ключові аспекти транспортної логістики в умовах пандемії Covid-19. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2020. 31(70), №4, 116-122.
4. Melnyk, K., & Nehoda, A. (2022). The impact of the Covid-19 pandemic and the war in Ukraine on world logistics. *Economy and Society*, (39). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-3> (дата звернення: 20.02.2023).
5. Лучникова Т. Міжнародні вантажні перевезення територією України в умовах війни. *Міжнародний науково-практичний журнал «Товари і ринки»*. 2022. № 3 (43). с. 37-46.
6. «Укрзалізниця» відновлює потяг із Мукачева до Будапешта. The village. URL: <https://www.the-village.com.ua/village/city/city-news/318219-ukrzaliznitsya-vidnovlyue-potyag-z-mukacheva-do-budapeshta> (дата звернення: 18.02.2023).
7. Інтегрований звіт АТ «Укрзалізниця» (Звіт про управління) 2020 р. URL: <https://portal.uz.gov.ua/wp-content/uploads/2021/08/ukr-int-zvit-2020.pdf> (дата звернення: 18.02.2022).
8. Стець А. Словаччина відновила автобусне сполучення з Україною. ZAXID.NET. URL: https://zaxid.net/slovachchina_vidnovila_avtobusne_spoluchennya_z_ukrayinoyu_n1523421 (дата звернення: 17.02.2022).
9. Пункти пропуску «Косино - Барабаш» та «Дзвінкове - Лонья» тимчасово не працюватимуть. Державна митна служба України. URL: <https://customs.gov.ua/news/zagalne-20/post/punkti-propusku-kosino-barabash-ta-dzvinkove-lonia-timchasovo-ne-pratsiuvatimut-561> (дата звернення: 17.01.2023).
10. Асоціація міжнародних автомобільних перевізників України. URL: <http://www.asmap.org.ua/index1.php?id=65883> (дата звернення: 20.02.2023).
11. Логістика в умовах карантину: чи є шанс на відновлення. URL: https://biz.ligazakon.net/ua/analytics/195323_logstika-v-umovakh-karantinu-chi--shans-na-vidnovlennya (дата звернення: 22.02.2023).
12. Розпорядження КМУ. Питання переміщення окремих транспортних засобів через митний кордон України. № 354-р від 3.05.2022 р. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pitannya-peremishchennya-okremih-transportnih-zasobiv-cherez-mitnij-kordon-ukrayini-354-> (дата звернення: 22.02.2023).

13. Міністерство інфраструктури спрощує правила видачі дозволів на міжнародні автомобільні перевезення. *Газета Кабінету Міністрів України «Урядовий кур'єр»*. URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/news/ministerstvo-infrastrukturi-sproshuye-pravila-vida/> (дата звернення: 17.01.2023).
14. Україна та Словаччина запроваджують систему сповіщення про НС на кордоні: це пришвидшить роботу митниці. URL: <https://delo.ua/transport/ukrayina-ta-slovaccina-zaprovdzuyut-sistemu-spovishhennya-pro-ns-na-kordoni-ce-prisvidsit-robotu-mitnici-409717/> (дата звернення: 22.02.2023).
15. Черги з вантажівок до двох КПП Закарпаття розтягнулись на понад 10 км. *Закарпаття 24*. URL: <https://zakarpatya24.com/cherhy-z-vantazhivok-do-dvoh-kpp-zakarpatya-roztyagnulys-na-ponad-10-km/> (дата звернення: 22.02.2023).
16. Пищуліна О., Юрчишин, В., Маркевич, К., Міщенко, М., Добровольський, Д. Соціально-економічні та гуманітарні наслідки російської агресії для українського суспільства. Центр Разумкова. Київ 2022. 277 с. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2022_Gum.pdf (дата звернення: 11.02.2023).
17. Угорщина переміщує війська до кордону з Україною. *Європейська правда*. URL: <https://www.euointegration.com.ua/news/2022/02/22/7134432/> (дата звернення: 21.02.2023).
18. Ініціатива «Шляхи солідарності» є інструментом практичної інтеграції України в ЄС, – результати дискусії. Європа без бар'єрів. URL: <https://europewb.org.ua/initsiatyva-shlyahy-solidarnosti-ye-instrumentom-praktychnoyi-integratsiyi-ukrayiny-v-yes-rezultaty-dyskusiyi/> (дата звернення: 27.02.2023).
19. На Закарпатті планують розвантажити КПП «Чоп (Тиса) – Захонь». *Тячівська районна державна адміністрація*. URL: <https://tyachiv-rda.gov.ua/news/6398-na-zakarpat-planuyut-rozvantazhiti-kpp-chop-tisa-zahon.html> (дата звернення: 27.02.2023).
20. У Вилоку планують відремонтувати міст через Тису. Закарпатська обласна військова адміністрація. URL: <https://carpathia.gov.ua/news/u-vyloku-planuiut-vidremontuvaty-mist-cherез-tysu> (дата звернення: 22.02.2023).
21. Укрзалізниця у березні продовжить знижувати плату за використання зерновозів. *Електронна зернова біржа*. URL: <https://graintrade.com.ua/novosti/ukrzaliznitsya-u-berezni-prodovzhit-znizhuvati-platu-za-vikoristannya-zernovoziv.html> (дата звернення: 1.03.2023).

REFERENCES

1. Eastman, J.B. (1944). Public Administration of Transportation Under War Conditions. *Supplement Papers and Proceedings of the Fifty-sixth Annual Meeting of the American Economic Association*. Vol. 34, No. 1, Part 2. pp. 86-93.
2. Holotyuk M., Doroshchuk V., Chekhovych S. (2022). Pandemiia Covid-19, yii vplyv na perevezennia [The Covid-19 pandemic and its impact on transportation]. IV International Scientific and Practical Conference «Improving the Reliability and Efficiency of Machines, Processes and Systems», 13-15 April 2022. Kropyvnytskyi, 95-96. [in Ukrainian].
3. Kobylyukh, O. Hirna, O. & Hajeva, L. (2020) Kliuchovi aspekty transportnoi lohistyky v umovakh pandemii Covid-19. [Key Aspects of Transport Logistics During the Pandemic Covid-19]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriya: Ekonomika i upravlinnya - Scientific notes of Taurida National V.I. Vernadsky University Series: Economy and Management*, 31(70), №4. 116-122. DOI: 10.32838/2523-4803/70-4-21 [in Ukrainian].
4. Melnyk, K., & Nehoda, A. (2022). The impact of the Covid-19 pandemic and the war in Ukraine on world logistics. *Economy and Society*, (39). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-3> [in English].
5. Luchnykova, T. (2022) Mizhnarodni vantazhni perevezennia terytoriyeyu Ukrainy v umovakh vijny [International freight transportation on the territory of Ukraine in wartime conditions]. *Mizhnarodni naukovo-praktychni zhurnal «Tovary i rynku» - International scientific-practical journal “Commodities and Markets”*. Vol. 43 No. 3: Technical and Economic Science. p. 37-46. [in Ukrainian].
6. «Ukrzaliznytsia» vidnovlyue potiah iz Mukacheva do Budapeshta [“Ukrzaliznytsia” resumes the train from Mukachevo to Budapest]. The village. Retrieved from: <https://www.the-village.com.ua/village/city/city-news/318219-ukrzaliznitsya-vidnovlyue-potyag-z-mukacheva-do-budapeshta> [in Ukrainian].
7. Intehrovanyi zvit AT «Ukrzaliznytsia» (Zvit pro upravlinnia) 2020 [Integrated report of JSC "Ukrzaliznytsia" (Management Report) of 2020]. Retrieved from: <https://portal.uz.gov.ua/wp-content/uploads/2021/08/ukr-int-zvit-2020.pdf> [in Ukrainian].
8. Stets', A. Slovachchyna vidnovyla avtobusne spoluchennia z Ukrainoyu [Slovakia has resumed bus connections with Ukraine]. ZAXID.NET. Retrieved from: https://zaxid.net/slovachchina_vidnovila_avtobusne_spoluchennya_z_ukrayinoyu_n1523421 [in Ukrainian].
9. Punkty propusku «Kosyno - Barabash» ta «Dzvinkove - Lonia» tymchasovo ne pratsyuvatymut. [The checkpoints “Kosyno – Barabash” and “Dzvinkove – Lonia” will temporarily be closed]. Derzhavna mytna sluzhba Ukrainy - State Customs Service of Ukraine. Retrieved from: <https://customs.gov.ua/news/zagalne-20/post/punkti-propusku-kosyno-barabash-ta-dzvinkove-lonia-timchasovo-ne-pratsyuvatymut-561> [in Ukrainian].
10. Asotsiatsiia mizhnarodnykh avtomobilnykh pereviznykiv Ukrainy [Association of International Road Carriers of Ukraine]. Retrieved from: <http://www.asmap.org.ua/index1.php?id=65883> [in Ukrainian].

11. Lohistyka v umovakh karantynu: chy ye shans na vidnovlennia [Logistics under quarantine: is there a chance for recovery]. Retrieved from: https://biz.ligazakon.net/ua/analytics/195323_logstika-v-umovakh-karantynu-chi--shans-na-vdnovlennia [in Ukrainian].
12. Rozporiadzhennia KМУ. Pytannya peremishchennya okremykh transportnykh zasobiv cherez mytnyi kordon Ukrainy. № 354-r vid 3.05.2022 r. [Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated May 03, 2022 No. 354-r. The issue of movement of vehicles across the customs border of Ukraine]. Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pitannya-peremishchennya-okremih-transportnih-zasobiv-cherez-mitnij-kordon-ukrayini-354> [in Ukrainian].
13. Ministerstvo infrastruktury sproshchuye pravyla vydachi dozvoliv na mizhnarodni avtomobilni perevezennia [The Ministry of Infrastructure simplifies the rules for issuing permits for international road transportation]. Hazeta Kabinetu Ministriv Ukrainy «Uriadovi kurier» - Newspaper «Government Courier». Retrieved from: <https://ukurier.gov.ua/uk/news/ministerstvo-infrastrukturi-sproshchuye-pravila-vida/> [in Ukrainian].
14. Ukraina ta Slovachchyna zaprovadzhuut systemu spovishchennya pro NS na kordoni: tse pryshvydshyt robotu mytnytsi [Ukraine and Slovakia are introducing a system for notification of emergencies at the border: this will speed up the work of customs]. Retrieved from: <https://delo.ua/transport/ukrayina-ta-slovaccina-zaprovadzhuut-sistemu-spovishchennya-pro-ns-na-kordoni-ce-prisvidsit-robotu-mitnici-409717/> [in Ukrainian].
15. Cheryh z vantazhivok do dvokh KPP Zakarpattya roztiahnulys na ponad 10 km [Queues from trucks to two checkpoints in Zakarpattya stretched for more than 10 km]. Zakarpattya 24. Retrieved from: <https://zakarpattya24.com/cheryh-z-vantazhivok-do-dvoh-kpp-zakarpattya-roztyagnulys-na-ponad-10-km/> [in Ukrainian].
16. Pyshchulina O., Yurchyshyn, V., Markevych, K., Mishchenko, M., Dobrovolskyi, D. Sotsialno-ekonomichni ta humanitarni naslidky rosijskoi ahresi dlia Ukrainskoho suspilstva [Socio-economic and Humanitarian Consequences of Russian Aggression for Ukrainian Society]. Tsentrazumkova – Razukov Center. Kyiv 2022. 277 s. Retrieved from: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2022_Gum.pdf [in Ukrainian].
17. Uhorschyna peremishchuye viyska do kordonu z Ukrainoyu [Hungary moves troops to the border with Ukraine]. Yevropeiska pravda – European Pravda. Retrieved from: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/02/22/7134432/> [in Ukrainian].
18. Initsiatyva «Shliakhy solidarnosti» ye instrumentom praktychnoi intehratsii Ukrainy v EU – rezultaty diskusii [The initiative "Solidarity Lanes" is a tool for the integration of Ukraine into the EU - the results of the discussion]. Yevropa bez barieriv - Europe without barriers. Retrieved from: <https://europewb.org.ua/initsiatyva-shlyahy-solidarnosti-ye-instrumentom-praktychnoyi-integratsiyi-ukrayiny-v-yes-rezultaty-diskusiyi/> [in Ukrainian].
19. Na Zakarpatti planuyut rozvantazhyty KPP «Chop (Tysa) – Zakhon» [The checkpoint “Chop (Tysa) – Zakhon” will be unloaded in Zakarpattya]. Tiachivska raionna derzhavna administratsiya - Tyachiv Regional State Administration. Retrieved from: <https://tyachiv-rda.gov.ua/news/6398-na-zakarpatt-planuyut-rozvantazhyty-kpp-chop-tisa-zahon.html> [in Ukrainian].
20. U Vyloku planuyut vidremontuvaty mist cherez Tysu [In Vylok, the bridge over river Tysa is planed to repair]. Zakarpatska oblasna vijskova administratsiya – Zakarpattya Regional Military Administration. Retrieved from: <https://carpathia.gov.ua/news/u-vyloku-planuyut-vidremontuvaty-mist-cherez-tysu> [in Ukrainian].
21. Ukrzaliznytsia u berezni prodovzhyt znyzhuvaty platu za vykorystannia zernovoziv [Ukrzaliznytsia will reduce the fee for using grain trucks in March]. Elektronna zernova birzha - Ukrainian electronic grain exchange. Retrieved from: <https://graintrade.com.ua/novosti/ukrzaliznitcyia-u-berezni-prodovzhit-znizhuvati-platu-za-vikoristannya-zernovoziv.html> [in Ukrainian].

Отримано 14.03.2023